
Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:9

Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:2, *Utbildningsvägar för diakoner efter grundutbildningen*. Utskottet anser att Svenska kyrkans utbildningsinstitut på sikt bör kunna erbjuda diakoner en sådan fortbildning, men menar att förutsättningarna för detta ännu inte finns. Det är angeläget att institutet nu får tid att fokusera sitt arbete på att utveckla de befintliga utbildningarna för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2016:2.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:2.

Motionens förslag

Motion 2016:2 av Lars-Ivar Ericson, Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att bygga upp en utbildningsväg för diakonerna inom diakoni och diakonivetenskap efter grundutbildningen.

Bakgrund

Från år 2000 ligger ansvaret för fortbildning för diakoner efter grundutbildningen hos stiftet, efter att diakoninstitutionerna tidigare har haft det ansvaret.

Diakonernas utbildning idag

För en blivande diakon krävs från och med höstterminen 2013 lägst kandidatexamen, 180 högskolepoäng (hp) med huvudområde, 90 hp, inom något av områdena: psykologi, socialt arbete, vård, medicin eller folkhälsa, alternativt annan kandidatexamen omfattande 180 hp, med 90 hp inom något av områdena: psykologi, socialt arbete, vård, medicin eller folkhälsa. Ett annat alternativ är yrkesexamen omfattande lägst 180 hp inom motsvarande områden (t.ex. socionom eller sjuksköterska).

Utöver högskoleutbildningen behöver man genomföra åtta veckors praktik i en församling och deltagit i *Mötesplats mellan stift och student* under åtta till tio dagar. En förutsättning för att en diakonkandidat kan gå vidare i utbildningen är att ett stifts biskop har godkänt kandidaten.

Efter avslutad fackutbildning och stiftsförlagda utbildningsmoment väntar en ettårig pastoralteologisk utbildning för diakoner vid Svenska kyrkans utbildnings-

institut. Utbildningen motsvarar två terminers studier. Den pastoralteologiska utbildningen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut startade hösten 2014. Den tidigare motsvarigheten var förlagd på olika diakoninstitutioner.

Det finns inte sammanställt i vilken utsträckning dagens diakoner skaffar sig fortbildningar utöver de utbildningar som erbjuds i stiftet. Redaktörerna för hemsidan www.diakoni.nu samlar material om diakonalt arbete som praktikfält och kunskapsområde. De har samlat och lagt upp magisteruppsatser som skrivits av diakoner. Där finns sammanlagt tio uppsatser inom områden socialt arbete, diakonivetenskap och socialpedagogik/socialt omsorgsarbete. Detta skulle kunna ge en indikation om att vidareutbildning på högskolenivå inte är vanligt förekommande bland diakoner.

Diakoners möjlighet till fortbildning idag

Svenska kyrkans utbildningsinstitut har inte i uppdrag att ge fortbildning efter den pastoralteologiska utbildningen, förutom vad gäller den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen. En given fortbildning för diakoner, kyrkomusiker, församlingspedagoger och präster finns inte idag.

Diakonens fält är brett och diakonernas olika fackutbildningar gör att inriktningen på fortbildning och utbildningsvägar efter grundutbildningen växlar.

Diakoner kan vidareutbilda sig utifrån sin fackutbildning genom enstaka kurser och magisterprogram inom t.ex. socialt arbete, socialpedagogik och social omsorg, och där ge studierna en diakonal inriktning. Ersta Sköndal högskola samverkar idag med norska Diakonhjemmet i ett masterprogram i socialt arbete med inriktning mot verksamhetsanalys och -utveckling i civilsamhället. Vid samma lärosäte finns också högskolekurser som har samhällsorienterad inriktning t.ex. Kyrkan och den nya välfärden, 15 hp, och Integration, teologi och tolerans, 15 hp. Dessa kurser har utvecklats för att också vara lämpliga som fortbildning för Svenska kyrkans diakoner.

Vid Uppsala universitet ges en kurs på 30 hp i diakonivetenskap. Denna kurs ger en introduktion till diakonivetenskap som kunskaps- och forskningsområde, och lämpar sig såväl för blivande diakoner som redan verksamma diakoner som vill skaffa sig mer kunskap om just diakonivetenskap.

Stiftet anordnar fortbildningar inom det diakonala området. Allt från orientering i aktuella ämnen till en mer omfattande utbildning i diakonipastoralarbete.

Ett biskopsbrev om diakoni

I avslutningskapitlet i biskopsbrevet om diakoni som utkom 2015 skriver biskoparna om diakoni som kunskapsområde och möjligheten till fortbildning (s. 70–71):

För kyrkans diakoni i hela dess bredd är insikten om diakoni som ett kunskaps- och kompetensområde avgörande. Utbildningen av diakoner har därför stor betydelse. Det är också viktigt att på sikt bygga upp en möjlig fortsatt utbildningsväg för diakonerna inom diakoni och diakonivetenskap efter grundutbildningen. I flera av våra grannländer finns denna möjlighet och en sådan utveckling borde också kunna komma till stånd hos oss. Även när det gäller mer renodlad verksamhetsutveckling skulle säkerligen en effektivare spridning av modeller och metoder kunna ske. Diakonala ”hantverksmässor” för ett ökat sådant erfarenhetsutbyte skulle kunna vara en spännande tanke.

För kompetenshöjande insatser inom det diakonala området finns det mycket att hämta också utanför Svenska kyrkans egna sammanhang. Ersta Sköndal högskola, ägd av tre av våra diakoninstitutioner, är

en viktig resurs för kyrkan och för hela civilsamhället. Uppsala universitet har kunnat erbjuda kurser med diakonivetenskaplig inriktning.

KI 2016:9

Tidigare kyrkomötesbehandling

Frågan om diakonernas utbildning har tidigare varit aktuell i kyrkomötet efter att utbildningsvägarna ändrades och Svenska kyrkans utbildningsinstitut grundades. Kyrkomötet biföll motion 2015:83 om ett adjunksår för nyvigda diakoner och kyrkostyrelsen utreder nu frågan (KmSkr 2015:4).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:2.

Utskottet delar motionärens åsikt att det är viktigt att diakoner ska ha tillgång till fortbildning och noterar att biskoparna i biskopsbrevet om diakoni sett ett behov av att på sikt bygga upp en fortsatt utbildningsväg för diakonerna inom diakoni och diakonivetenskap efter grundutbildningen.

Utskottet konstaterar att redan idag finns vissa möjligheter för diakoner till fortbildning på högskolenivå, bland annat på Ersta Sköndal högskola och Uppsala universitet.

Utskottet anser att Svenska kyrkans utbildningsinstitut på sikt bör kunna erbjuda diakoner fortbildning, men menar att förutsättningarna för detta ännu inte finns. Det är angeläget att institutet nu får tid att fokusera sitt arbete på att utveckla de befintliga utbildningarna för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Det behöver även klarläggas om en diakonivetenskaplig utbildning kan bli en högskoleutbildning i statlig regi och inte en uppdragsutbildning. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.